

Emne/ tema	Faglige problemstillinger	Faglige begreber/områder	Tekster og andre udtryksformer	Kompetenceområder	Foreløbige læringsmål
Hellige skrifter	<p>Hvad er et hellig skrift?</p> <p>Hvordan er Bibelen opbygget?</p> <p>Hvilke historier kender du? Og hvordan finder vi dem i Bibelen?</p> <p>Hvad er islam?</p> <p>Hvad er hinduisme?</p>	<p>Bibelen – opbygning og indhold</p> <p>Det dobbelte kærlighedsbud</p> <p>Koranen</p> <p>Hinduisme og hellige skrifter</p>	<p><i>Liv og religion 4</i>, s. 4-15</p> <p>Små tekststykker fra Bibelen, <i>Læreren bog til Liv og Religion 4</i>, s. 46</p> <p><u>Supplerende materiale:</u> Tekst: <i>Bibelen Online – centrale fortællinger</i>, Bibelselskabet www.bibelselskabet.dk/brugbibelen/centralebibelfortaelinger</p> <p>Quiz: <i>Bibelquiz'en</i>, Bibelselskabet www.bibelselskabet.dk/ressourcer/aktiviteter/bibelquizen</p> <p>De små fagbøger: <i>Hinduisme</i>, Carsten Bo Mortensen, Gyldendal 2009 <i>Islam</i>, Peter Barde, Gyldendal 2001</p>	<p>Bibelske fortællinger (Bibelen)</p> <p>Livsfilosofi og etik (Sprog og skriftsprog)</p> <p>Ikke-kristne religioner og andre livsopfattelser (hovedtræk)*</p>	<p>Kan give eksempler på forskellige hellige skrifter</p> <p>Kan forklare Bibelens opbygning</p> <p>Kan udtrykke sig om enkelte fortællinger fra Bibelen</p> <p>Kan forklare hovedtræk ved Islam, bl.a. de fem søjler</p> <p>Kan forklare hovedtræk ved hinduismen, bl.a. reinkarnation</p> <p>Kan udarbejde en quiz om hellige skrifter, hinduisme og islam ud fra <i>De små fagbøger</i></p>
Ensom eller bare alene	<p>Hvad er ensomhed? Er det godt eller skidt?</p> <p>Hvilke forskelle/ligheder er der på ensomhed i hhv. kristendommen og i buddhismen?</p> <p>Hvilke eksempler/historier findes der på ensomhed og fællesskab i under-</p>	<p>Ensomhed</p> <p>Eksempler på ensomhed fra hverdagslivet</p> <p>Religiøse fortællinger om ensomhed</p> <p>Antonius, Jesus i Getsemane Have og Buddha</p> <p>Underberetninger om undere i Bibelen, fx Bartimæus</p>	<p><i>Liv og religion 4</i>, s. 16-27</p> <p>”Tilbage til naturen” af Storm P. s. 25 i <i>Liv og religion 4</i>, se læreren bog, s. 75 (billedsamtale)</p> <p>Om underberetninger i <i>lærervejledningen til Liv og religion 4</i>, s. 73-74</p> <p><u>Supplerende materiale:</u> Tv-udsendelse: <i>Ensomhed</i>, fra serien ”Lort og lagkage” (TV2 2002, 25 min.)</p> <p><i>Palle alene i verden</i> af Jens Sigsgaard, Gyldendal 1995</p>	<p>Livsfilosofi og etik (livsfilosofi)</p> <p>Bibelske fortællinger (fortælling og kultur)</p>	<p>Kan give eksempler på forskellige former for ensomhed i deres eget liv</p> <p>Kan udtrykke enkelte religiøse fortællinger om ensomhed fx fortællingen om Antonius og Buddha</p> <p>Kan give eksempler på forskellige underberetninger</p> <p>Kan forklare begreberne ensomhed og fællesskab med eksempler fra</p>

	beretningerne i Det Nye Testamente? Hvordan kommer disse undere til udtryk i kunsten?	Det Nye Testamente Det kristne fællesskab og ansvar Bibelske malerier, undersøgelse og produktion	<i>Den røde tråd i Bibelen</i> af Helle Krogh Madsen og John Rydahl, Bibelselskabet 2010 Billedbog: <i>Undere. Det nye testamente</i> af Sean Connolly, Turbine 2007		underberetningerne i Det Nye Testamente. Kan lave et maleri om ensomhed og fællesskab med udgangspunkt i én underberetning
Ritualer	Hvad er ritualer? Hvad er forskellen mellem verdslige ritualer og religiøse ritualer? Hvorfor beder man? Hvorfor er konfirmation et ritual? Hvorfor rejser religiøse mennesker til hellige steder?	Ritualer Verdslige ritualer vs. religiøse ritualer Bøn og fadervor Konfirmation Pilgrimsrejser og hellige steder Feltundersøgelse	<i>Liv og religion 4</i> , s. 28-41 Maleriet "Aftenbøn", s. 31 i <i>Liv og religion 4</i> og s. 88-89 i <i>Lærerens bog til Liv og religion 4</i> <u>Supplerende materiale:</u> <i>Kristendom</i> af Helle Hinge, De store fagbøger, Gyldendal 2012 <i>Højtider og festdage</i> af Nils Hartmann, De små fagbøger, Gyldendal 2015 Feltundersøgelse: Besøg en lokal kirke og interview en præst om kristendommens forskellige ritualer Til lærerens forberedelse: <i>Fem skarpe om kristne ritualer</i> , DR Kultur 2014, 20 min.	Kristendom (kristne udtryk) Livsfilosofi og etik (trosvalg og tilværelsestyndning)	Kan give eksempler på forskellige ritualer Kan forklare religiøse ritualer i forskellige religioner Kan forklare ritualerne bøn, konfirmation og pilgrimsrejser som rituelle handlinger Kan fremvise billeder og observationer fra feltundersøgelsen
Hvorfor skal man tilgive?	Hvad betyder tilgivelse? Hvornår kan man straffe? Hvad er samvittighed?	Tilgivelse Skyld og straf Samvittighed Hævn	<i>Liv og religion 4</i> , s. 42-55 Maleriet, "Jakobs kamp med samvittigheden" i <i>Liv og religion 4</i> , s. 45 og <i>Lærerens bog til Liv og religion 4</i> , s. 108-109 (billedanalyse)	Kristendom (kristne grundbegreber) Livsfilosofi og etik (etik samt sprog og skriftsprog)	Kan give eksempler på tilgivelse i hverdagsituationer Kan fortælle en historie om god og dårlig samvittighed Kan give eksempler på sammenhængen mellem skyld, straf og tilgivelse

Forslag til årsplan til *Liv og religion 4*

	<p>Hvad er hævn?</p> <p>Hvornår er man skyldig?</p>	<p>Det Gamle Testamente: Fortællingen om Jakob, David og Batseba samt Salomon</p> <p>Lignelsen – Den gældbundne tjener</p> <p>Billedanalyse (før, under og efter)</p>	<p><u>Supplerende materiale:</u> Tv-udsendelse: <i>Klassen – tissemanden</i>, DR Ultra 2016, 10 min.</p> <p>I samarbejde med dansk: Spillefilmen: <i>Bjørne Brødre</i>, Walt Disney 2004 og undervisningsmateriale fra Filmcentralen</p>		<p>Kan udtrykke sig om skyld, straf og tilgivelse ud fra de valgte fortællinger</p> <p>Kan deltage i en billedsamtale med fokus på billedets forhistorie og efterspil</p>
<p>Ansgar og kristendommen i Danmark</p>	<p>Hvordan kom kristendommen til Danmark?</p> <p>Hvad troede vikingerne på?</p> <p>Hvorfor fik vi et trosskifte på dette tidspunkt?</p> <p>Hvordan forløb trosskiftet?</p> <p>Hvad ved vi? Hvilke historier er vigtige fra denne tid?</p> <p>Hvad kan vi bruge denne tid til i dag?</p>	<p>Fra Oldkirkens indførelse af kristendommen i Danmark til middelalderen</p> <p>Ansgar (801-865)</p> <p>Vikingerne tro – nordisk religion</p> <p>Hedeby</p> <p>Harald Blåtand</p> <p>Poppos jernbyrd</p>	<p><i>Liv og religion 4</i>, s. 56-64. Hele forløbet kan med fordel afvikles i samarbejde med historie</p> <p><u>Supplerende materiale:</u> Tv-udsendelse: <i>Troen kan flytte bjerge</i>, DR Kultur 2010, 22 min.</p> <p>Undervisningsfilm: <i>Trosskifte – da vikingerne blev kristne</i>, fra serien ”Jelling på YouTube”, udarbejdet af Nationalmuseet (http://natmus.dk/salg-og-ydelser/undervisning-paa-nationalmuseet/undervisningsmateriale/undervisningsfilm/)</p> <p>I samarbejde med dansk: <i>Slægternes offer og I vendernes vold</i>, serien Daneriget af Josefine Ottesen, Høst 2009/2014. Læs mere på www.daneriget.dk/</p>	<p>Kristendom (kristendommens historie)</p> <p>Livsfilosofi og etik (trosvalg og tilværelsestyndning)</p>	<p>Kan gengive tidsforløbet for kristendommens indførelse i Danmark</p> <p>Kan fortælle om centrale personer og steder</p> <p>Kan udarbejde en tidslinje, fx med programmet Tiki Toki (SkoleTube) med tidsforløb, personer og steder</p>

*Kompetenceområdet: Ikke-kristne religioner og andre livsopfattelser findes først i Fælles Mål for 7.-9. klasse, men ifølge vejledningen for faget kan kompetenceområdet inddrages i hele skoleforløbet.